

"Cum historia pro securitate!"

**SZEMERE BERTALAN
MAGYAR RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI
TUDOMÁNYOS TÁRSASÁG**

☒ : H-1037 Budapest, Haránt utca 12.

☎ : (+36/06-1) 250-6199 ; @ : paradi.jozsef@gmail.com

Web: <http://www.szbrtt.atw.hu>

A körlevelek megtalálhatók a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapján

Tárgy: *Folyóiratmetszet*

**KÖRLEVÉL
(2020-415)**

Tisztelt Tagtársaim kedves Szimpatizánsok!

Ezúton tájékoztatlak Benneteket arról, hogy a *Honvédségi Szemle*, CXLVIII.évf. (2020) 4. száma megjelent. A folyóirat a megszokott formátumban és rovatokkal került kiadásra.

A szerkesztőbizottság tagja d. SZAKÁLY Sándor DSc prof. tudományos társaságunk elnökségi tagja. Az idei 4. számban két írása is megjelent, „*A Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia parancsnokai 1919-1945.*” című biográfia és a RÉVÉSZ Tamás szerzőségével készült „*Nem akarok katonát látni?*” könyvről szóló „*Magyar katonapolitika és haderőszervezés a forradalmak (1918-1919) korában.*” című recenzió.

A szám végén felhívás olvasható tanulmányok készítésére. Sajnálatos, hogy a felhívásban szereplő témakörök között nem tűntettek fel történelmi témát. Ezek szerint a nemzeti honvédelmünk témakörének tapasztalataival, hagyományával való foglalkozás nem tartozik a szívesen látott témák közé!

„*A Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia Parancsnokai 1919-1945.*” című írás 21 oldal terjedelemmel mutatja be a témát. A cikk 24 jegyzetet tartalmaz, melyben a szerző két törvényre, kilenc könyvre és két tanulmányra hivatkozott. A hivatkozott könyvek közül három kötet a vitézi renddel, négy kötet a honvéd tisztképző intézmények történetével, két kötet és két tanulmány pedig a korabeli magyar katonai elittel foglalkozik.

A Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémiát létrehozó törvény ugyan már 1808-ban létrejött, azonban a valóságos működése 1872-ben indult el. A tisztképzés megvalósítására hivatott intézmény 1945-ig működött, az Osztrák-Magyar Monarchia időszakában még más osztrák és magyar hasonló intézmények között, a trianoni békediktátumot követően pedig egyedüli tisztis iskolaként. A trianoni békediktátum után pedig — az 1938-ig rejtett formában megvalósuló vezérkari tisztképzés színtere — a Magyar Királyi Honvéd Hadiakadémia működése is kapcsolódott a Ludovika Akadémiához. A Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia a polgári magyar állam elismert és tekintélyes tanintézete volt.

A Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémiának fennállása során összesen nyolc parancsnoka volt. SZAKÁLY Sándor ezen parancsnokok szinte minden lényeges és az utókor által felkutatható adatát oly módon ismerteti művében, hogy azt beilleszti a korabeli viszonyok közé.

Az intézmény parancsnokai voltak:

- vitéz (1925. VI. 21.) dombovári RÉVY Kálmán címzetes gyalogsági tábornok (Budapest, 1872. III. 14. - † Budapest, 1949. II. 9.) a Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia parancsnoka 1919. VIII. 28. – 1925. VI. 30.

- vitéz (1926. VI. 20.) SIPOS Árpád gyalogsági tábornok (Nagyvárad, 1879. VIII. 1. - † Budapest, 1950. III. 8.) a Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia parancsnoka 1925. VII. 1. – 1928. X. 1.

- vitéz (1922. VIII. 15.) szinai SZINAY (1921. IX. 30-ig SZINTSÁK) Béla altábornagy (Eger, 1880. VI. 9. - † Budapest, 1948. X. 8.) a Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia parancsnoka 1928. X. 1. – 1931. X. 5.

- vitéz (1924. VI. 15.) JÁNY (1924. VI. 17-ig HAUZINGER) Gusztáv vezérezredes (Rajka, 1883. X. 21. - † Budapest, 1947. XI. 26.) a Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia parancsnoka 1931. XI. 1. – 1936. VIII. 1.

- vitéz (1934. VI. 3.) SZOMBATHELYI (1934. V. 17-ig KNAUSZ [másutt KNAUZ]) Ferenc vezérezredes (Győr, 1887. V. 17. - † Pétervárad, [Petruvaradin, akkor Jugoszlávia, ma Szerbia] 1946. XI. 4.) a Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia parancsnoka 1936. VIII. 1. – 1938. X. 1.

- vitéz (1928. VI. 17.) kisbarnaki FARKAS Ferenc vezérezredes (Kismarton, 1892. V. 27. - † Arnstorf, Német Szövetségi Köztársaság, 1980. IV. 14.) a Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia parancsnoka 1938. X. 1. – 1943. VIII. 1. (A tisztavátás miatt beosztásában 1943. VIII. 21-ig meghagyva.)

- SÁSKA Elemér vezérőrnagy (Kassa, 1898. XI. 20. - † Stuttgart, Német Szövetségi Köztársaság, 1985. III. 3.) a Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia parancsnoka 1943. VIII. 21. – 1944. X. 16.

- KOCSIS László vezérkari ezredes (Mezőtúr 1901. IV. 4. - † Vicente Lopez, Argentína, 1980. I. 17.) a Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia parancsnoka 1944. X. 16. – 1945. V.

Valamennyi parancsnok az alsó középosztályból, illetve kispolgári rétegből származott.

A nyolc parancsnok közül hármuk szülőföldjét a trianoni békediktátum elcsatolta Magyarországtól. A felekezetük tekintetében egy fő evangélikus, két fő református, öt fő pedig római katolikus vallású volt.

A Ludovika Akadémia parancsnokai valamennyien elvégezték a Ludovika Akadémiát. A kép vegyes, mivel volt aki polgári és volt, aki a mai fogalmaink szerinti katonai középiskolai végzettséggel került a Ludovika Akadémia hallgatói közé. Később pedig egy fő kivételével eredményesen részt vettek a vezérkari tisztképzésre hivatott oktatási intézmény képzésében. Négyen az Osztrák-Magyar Monarchia három vezérkari szintű tanintézetei a Császári és Királyi Hadiiskola (Kriegsschule), a Császári és Királyi felsőbb tüzér tanfolyam (Höhere Artilleriekurs) és a Császári és Királyi Felsőbb Műszaki azaz hadmérnöki tanfolyam (Höhere Geniekurs) közül a hadiiskolát, hárman pedig már a két világháború közötti időszakban a Magyar Királyi Honvéd Hadiakadémiát végezték el.

Többségük a Ludovika Akadémia parancsnokává történő kinevezését megelőzően egy vagy több katonai oktatási intézmény — közte a Ludovika Akadémia — képzésében is részt vett oktatóként.

Valamennyien szép karriert futottak be, melynek során a katonai szolgáltatás teljesítés speciális szakterületeivel is megismerkedtek. Életkorukból fakadóan vagy az I., vagy a II. világháború, illetve mindkét világháború harcaiban részt vettek. A Ludovika Akadémia-i parancsnoki beosztásuk — az 1945 májusában e tisztséget betöltő katonatiszt kivételével — nem karrierjük utolsó állomása volt, mivel nyugállományba vonulásukig olyan fontos beosztásokat töltöttek még be mint például SZOMBATHELYI Ferenc a Magyar Királyi Honvéd Vezérkar főnöke, SÁSKA Elemér a Magyar Királyi Honvéd Vezérkar főnökének a helyettese, SZINAY Béla a Magyar Királyi Csendőrség felügyelője, SIPOS Árpád a Magyar Királyi Honvédség főparancsnokának helyettese, RÉVY Kálmán a Magyar Királyi Honvédség főparancsnokának tisztképző és nevelésügyi szemlélője, JÁNY Gusztáv a Magyar Királyi 2. Honvéd Hadsereg parancsnoka, FARKAS Ferenc a Magyar Királyi 6. Honvéd Hadtest parancsnoka.

A Ludovika Akadémia parancsnokai közül a katonai életútja öt főnek zárult nyugdíjazással. Valamennyi parancsnok szolgálati ideje elérte, illetve meghaladta a 36 évet. 1945-ben a Ludovika Akadémia parancsnokai közül öten már nyugállományban voltak, hárman pedig még tényleges szolgálatot teljesítettek. Hárman nem hagyták el az országot. A kitelepültek közül ketten visszatértek. Összesen három fő emigrált közülük. Egyiküket távollétében életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélte 1950-ben a Budapesti Törvényszék, melyet 1998-ban a Legfelsőbb Bíróság hatályon kívül helyezett, rendfokozatát pedig 2006-ban a Magyar Köztársaság elnöke posztumusz visszaadta. Két fő Németország nyugati megszállási övezetében maradt, közülük egy fő Argentínába távozott.

Az itthon maradottak közül két főt igazoltak. Egy fő igazolási eljárásának a kimenetele ismeretlen. A fennmaradó két fő közül egy személyt a budapesti népbíróság halálra ítélte, az ítéletet végrehajtották. A másik volt parancsnokot életfogytig tartó börtönbüntetésre ítélte a magyar bíróság azonban kiadták Jugoszláviának, ahol kivégezték. A Ludovika Akadémia parancsnokai közül egy fő az ÁVH kihallgatások után öngyilkosságot követett el.

A cikk tanulságos és adatgazdag, általa közelebb kerülhet az olvasó a vizsgált időszak eseményeihez, légköréhez. Elolvasását javaslom.

Ugyancsak SZAKÁLY Sándor tollát dicséri RÉVÉSZ Sándornak „*Nem akarok katonát látni?*” című könyvéről készített „*Magyar Katonapolitika és haderőszerzés a forradalmak (1918-1919) korában.*” című recenziója.

A recenzius interpretálása szerint RÉVÉSZ Tamás álláspontját úgy lehetne összefoglalni, hogy az Osztrák-Magyar Monarchia összeomlása utáni magyar hadsereg hiányát elsősorban nem a hadseregellenes szándék okozta, hanem inkább a felkészült katonapolitikusok hiánya és a haderőszerzés terén járatlan politikusok tevékenysége idézte elő. A körülmények nem kedveztek az új magyar haderő létrehozásának.

A hazatérő katonák jelentős része nem kívánt tovább szolgálni.

A belgrádi katonai konvenció csupán mérsékelt haderő létrehozását engedélyezte, amely a rendvédelmi feladatokon túlmenő alkalmazáshoz már nem lett volna elegendő.

A kormány — tekintettel az ország belső helyzetére — a hazatérő katonatömegek leszerelését tartotta a legsürgetőbbnek, amellyel egyébként a tisztikar is egyetértett.

A katonák hazatérése sem volt azonban ekkor már egyszerű, hiszen a történelmi Magyarország területének jelentős részét idegen hatalmak haderői tartották megszállva.

1919 elejére nyilvánvalóvá vált, hogy a nem sorozott katona állítást tartalmazó elképzelések életképtelenek, a régi alapok felelevenítése pedig nem járható út, továbbá az úgynevezett „antant-barátság”-nak semmi haszna. Ebben a csőd előtti állapotban vonták magukhoz a hatalmat puccs útján a kommunisták (a Magyarországi Szocialista Párt, majd Szocialista-Kommunista Munkások Magyarországi Pártja) a Magyarországi Szociáldemokrata Párttal együttműködve.

Az új hatalom megkísérelte a szovjet haderő újdonságait — választott parancsnokok, rendfokozatok eltörlése stb. — adaptálni, de azok életképtelennek bizonyultak. Vissza kellett tehát térni a haderő bevált rendszeréhez.

A Magyar Vörös Hadsereg ideológiai alapja sem vált be. Nevezetesen a román és a cseh parasztok és munkások nem az uraik ellen fordultak, hanem még nagyobb részt igyekeztek a magyar hazából kihasítani. A magyar haderőben pedig az ellátási nehézségek gyarapodásával mérséklődött a harcikedv. Végül a hadsereg felbomlott, a magyarországi tanácsköztársaság összeomlott. A katonák fogságba estek, vagy hazamentek. Egy részük pedig a Szegeden létrehozott Nemzeti Hadsereghez csatlakozott.

A recenzens a kötet tartalma ismertetésének a végén úgy foglalt állást, hogy jól megírt, új kutatási eredményeket tartalmazó könyv született, amelyet érdemes elolvasni.

A Honvédségi Szemle CXLVIII.évf. (2020) 4. számának kézbevételeát a nemzeti történelmünk iránt érdeklődők számára javaslom.

A magyar rendvédelem-történet művelése érdekében kifejtett tevékenységekhez további sikereket kívánok!

Budapest, 2020. IX. 17.

Dr. PARÁDI József
a társaság elnöke